

گفت و گو با دکتر جمشید پژویان از تئوری پردازان اصلی طرح هدفمندی یارانه ها در دولت احمدی نژاد

هدفمندی و وضعیت فقر را بهبود بخشید

دولت اطلاعات و آماری برای پالایش یارانه بگیران ندارد

حسین بردبار

باعنایت به این که جنابعالی حدود ۳۰ سال در مورد هدفمندی یارانه ها کار علمی کرده اید و از طرف دیگر در این مصاحبه می خواهیم به نقد عملکرد اقتصادی دولت ببریم، ابتدا درباره نقد عملکرد دولت در اجرای هدفمندی یارانه ها توضیح دهید.

– من ابتدا سابقه این موضوع را می گویم و بعد به نقد آن می رسم. مساله اصلاح قیمت های نسبی یا به عبارتی حقیقی کردن قیمت ها که تنها علامتی است که به اقتصاد داده می شود تا کارآمد عمل کند، یک نظریه کاملاً جا افتاده در اقتصاد است و من هم از زمانی که این اختلال ها در اقتصاد ایران به وجود آمد سر کلاس ها و در مصاحبه ها نظر اتم را می گفتم. به ویژه از زمان مجلس هفتم که قیمت ها را تثبیت کرد من تلاش کردم که از طرق مختلف اطلاع بدهم که خطای بزرگی را دارند مرتکب می شوند چون نه تنها به هیچ وجه به هدفی که اظهار می کردند که کنترل تورم بود، نخواهند رسید، بلکه تورمی بدتر گریبانگیرشان خواهد شد؛ چون افزایش قیمت بنزین و دیگر حامل های انرژی بیشتر متوجه گروه های ثروتمند جامعه می شود در حالی که در اثر تثبیت قیمت ها؛ کسری بودجه که می خواست با انتشار اسکناس جبران شود، بیشتر متوجه کالاهای ضروری بود و قیمت های آن ها را بالا می برد که گروه های فقیر را متاثر می کرد، بنابراین نه تنها به این هدف نخواهند رسید بلکه با این کار آن علامت های درست را نیز در اقتصاد تخریب خواهند کرد. متأسفانه طبق معمول آقایان چون دانش شان کافی نبود، گوش ندادند و کار خودشان را کردند و بعد از آن مرتب این بحث را دنبال می کردم تا این که وقتی دکتر شمس الدین حسینی وزیر اقتصاد شدند، پی گیر شدند و قبل از آن دکتر دانش جعفری نیز پی گیر بودند و تحت عنوان هدفمندی یارانه ها، اصلاح قیمت های نسبی را شروع کردند. خوب، صحبت از این بود که آیا یک مرتبه قیمت ها را اصلاح کنند یا گام به گام باشد که ظاهر تصمیم گرفتند در چند مرحله باشد و این مطمئناً یارانه را نیز هدفمند می کرد. چون دادن یارانه به بازار حامل های انرژی عیناً به معنای آن است که از جیب

فقیرترین افراد کشور در بیاورید و در جیب ثروتمندترین افراد کنید. پس مرحله اول آن بسیار کمک کرده به این که این برداشت کمتر شود و تبدیل شود به شریایی که یارانه ای که باید نقدی به فقرا بدهند از جیب ثروتمندان باشد. در دومطالعه ای که در اولین و دومین سالگرد هدفمندی یارانه ها انجام دادم در مقاله ای ارایه کردم، کاملاً این موضوع را نشان دادم که وضعیت گروه های فقیر در روستاها تا نزدیک ۷۰ الی ۸۰ درصد در شهرها حدود ۲۰ درصد بهتر شده است.

در چه زمانی؟

– سال ۸۹ هدفمندی یارانه ها اجرا شد و من سال ۹۰ را با آن سال مقایسه کردم و بعد سال ۹۱ را در دومین سالگرد هدفمندی بررسی کردم و اطلاعات آن را نشان دادم.

فکر نمی کنید هدفمندی یارانه ها در یک اقتصاد سالم بهتر جواب دهد، به دلیل این که در چنین اقتصادی نرخ تورم کم است ولی در ایران بر خی معتقدند که با اجرای هدفمندی یارانه ها مقداری فاصله طبقاتی افزایش پیدا کرد و فاصله فقیر و غنی بیشتر شد..

– بسیار بدون دانش و مطالعه این را می گویند. من اطلاعات و آمار بودجه خانوار مرکز آمار را دارم. ضریب جینی در هر دو مرحله کوچکتر شد. ببینید! برخی از آقایان که دانش اقتصاد ندارند هر چه دلشان می خواهد بدون استدلال می گویند. من امکان ندارد که حرفی را بدون استدلال بزنم. هر دو سخنرانی من موجود است و اطلاعات و آمار آن از یک مرکز رسمی گرفته شده است. وضعیت مردم فقیر بهتر و وضعیت ثروتمند ها بدتر شد. زیاد هم بدتر شد اما آن بدتر شدن نقشی عمده در ۱۰ یا ۲۰ درصد ثروتمند جامعه نداشت.

منظور تان از بدتر شدن وضع ثروتمندان چیست؟

– یعنی این که هزینه های آن ها بیشتر بالا رفت. در مورد تورم من نشان دادم که اثر هدفمندی یارانه ها در افزایش قیمت ها حدود ۱۱ تا ۱۲ درصد بود. ما اگر جهش قیمت های سال ۹۲ را داشتیم، آشکارا به دلیل تحریم بود. یک اقتصادی که ۱۰۰ میلیارد دلار واردات در آن دارد که ۶۰ تا ۷۰ درصد آن کالاهای واسطه ای

دکتر جمشید پژویان را بعضی به عنوان یکی از تئوری پردازان اصلی طرح پرچالش هدفمندی یارانه ها در دولت احمدی نژاد می دانند، خاصه به دلیل رابطه استاد و شاگردی وی با شمس الدین حسینی، وزیر سابق اقتصاد، موضوعی که برخی آن را بدون ارتباط با انتصاب وی به عنوان رئیس سابق شورای رقابت نمی دانند و هر چند از زمستان سال ۹۲ که از ریاست این شوراستعفا کرد کمتر در رسانه ها دیده می شود، اما تسلط علمی وی به مباحث اقتصادی به ویژه موضوع هدفمندی یارانه ها موجب شد چهره وی در محافل علمی و رسانه ای دولت یازدهم نیز به عنوان یکی از اعضای اصلی مدعو در پانل تخصصی هدفمندی یارانه ها در همایش اقتصاد ایران در سالن سران دیده شود. دکتر پژویان هنوز نقد های اساسی به اجرای هدفمندی یارانه ها دارد و می گوید: «هدف اصلی ما از اصلاح قیمت های نسبی که همین هدفمندی یارانه ها است، باید به سمت تولید منتهی شود. دولت باید به صورت هدفمند و مشخص بخش تولید را به سمتی هدایت می کرد که تکنیک تولید را از مصرف بالای انرژی به سمتی ببرد که در دنیا وجود دارد... توضیحات بیشتر را در گفت و گوی با وی می خوانید: